

Anna Jean
Mayhew

**AUGUSTUS
GRAS**

MOZAÏEK | ROMAN

Augustusgras

Voor Jean-Michel

en

voor Laurel

Anna Jean
Mayhew

AUGUSTUS GRAS

Vertaald door Daniëlle van Westen

UITGEVERIJ MOZAÏEK, ZOETERMEER

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

ISBN 978 90 239 9497 8

NUR 342

Vertaling Daniëlle van Westen

Ontwerp omslag b'IJ Barbara

Omslagbeeld Susan Fox / Trevillion Images

Lay-out en dtp: Gewoon Geertje

Oorspronkelijk verschenen bij Kensington Books, New York, USA,
onder de titel *The dry Grass of August*.

Engelstalige uitgave © 2011 Anna Jean Mayhew

Nederlandstalige uitgave © 2015 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

*In the midnight hour
When you need some power
When your heart is heavy
Steal away, steal away home
I ain't got long to stay here¹*

Amerikaanse negrospiritual

1. Achter in deze roman is een vertaling van de liedteksten opgenomen.

In augustus 1954 gingen we voor het eerst weg zonder pa en kon Stell het rijbewijs gebruiken waarover ze zo veel ophief had gemaakt. Haar naam Estelle Annette Watts stond erop en verder dat ze blank was, hazelnootbruine ogen en bruin haar had. Haar rijbewijs maakte deze reis anders dan alle andere. Normaal gesproken zouden we nooit zijn gestrand in Sally's Motel Park in Claxton, Georgia, waar we vruchten-cake zouden kopen maar een ongeluk kregen. En Mary zou dan nog bij ons zijn.

Stell en ik droegen de laatste koffers naar de oprit. De helderblauwe lucht strekte zich wijd boven de wilgen langs Queens Road West uit en boorde alle hoop dat er regen zou komen om de hitte te verjagen de grond in. Ik legde Mary's gebloemde stoffen tas in de achterbak en pa haalde hem er weer uit. 'Altijd eerst de grootste stukken bagage.' Kreunend tilde hij mams koffer even op om te voelen hoe zwaar hij was. 'Het lijkt wel alsof ze niet meer terugkomt.' Hij sleepte de koffer naar de achterbak. 'Goed, meisjes, wat moet er nog meer in?'

Stell tikte met de punt van haar schoen, instappers maat 39, tegen haar koffer.

'Mooi zo.' Pa zette Stells koffer naast die van mam. Hij keek naar de bagage die nog naast de auto stond en haalde zijn hand door zijn haar dat vettig was van brillantine en zweet. 'Bijna klaar en het is nog niet eens tien uur.' Met een zakdoek veegde hij zijn gezicht af en daarna zette hij zijn bril weer recht op zijn neus. Hij had dikke, stevige handen en worstvingers, gebruind door het vele golfen. Aan zijn rechterpink droeg hij

een gouden ring met een platte, rode steen, die van zijn vader was geweest.

De koebel klingelde even toen Mary de keukendeur met een klap achter zich dichttrok. Ze liep over het pad naar ons toe, met Davie op haar arm. Puddin volgde hen en sleepte de kleine koffer die ze als kerstcadeau had gekregen achter zich aan.

Pa zei tegen mam: 'Je moet Mary niet voorin laten zitten.'

'Zoiets doms zou ik nooit doen,' zei mam. 'Iedereen nog één keer naar de wc.'

Stell ging in de schaduw naast de garage staan. 'Ik hoef niet.'

Ik rende over de veranda naar de achterdeur. Toen ik Mary passeerde, raakte ik haar arm even aan. Ik liet de hordeur achter me dichtvallen en ging naar pa's wc, die naar sigaretten en poep rook. Ik zette het raampje open en ging zitten om te plassen. In de grote spiegel op de deur kon ik de afschuwelijke striemen op mijn dijen zien. Ik stond op en trok mijn broek omhoog.

Pa probeerde nog een paar vierkante centimeter extra ruimte in de achterbak te creëren en deelde de bagage opnieuw in. Stell Ann was klaar om te vertrekken en stond opgetogen naast de auto, met haar zijdeachtige haar, glanzende lipgloss en lichtroze nagellak. Zo netjes zag ik er nooit uit.

Er klonk getoeter. De groene Cadillac van tante Rita reed onze oprit op en kwam tot stilstand naast de Packard. Ze draaide haar raampje omlaag. 'Ik heb de picknickmand gevonden.'

'Mooi!' zei mam, en ze vroeg aan pa: 'Is daar nog plek voor?'

Hij kreunde en keek naar de overvolle achterbak.

Tante Rita gaf de mand door het autoraam aan mam. 'Er zitten borden, glazen en bestek in. De spullen in de papieren zak zijn voor Mary.' Ze dempte haar stem. 'Ik hoorde iets over de Klan in Georgia.'

Mam gaf de mand door aan pa. ‘Het komt wel goed.’

‘Ik hoop het.’ Tante Rita zwaaide terwijl ze de oprit af reed.

Mam rinkelde met haar autosleutels. ‘Zeg je vader gedag.’

Pa sloeg een arm om Puddin heen en strekte zijn andere arm uit naar Stell, maar zij bleef op een afstandje staan. Mij gaf hij een vluchtige kus op mijn voorhoofd. ‘Lief zijn, June. Je weet dat je papa’s meisje bent, hè?’

Hij stond met zijn rug naar de zon en ik kon zijn gezicht niet onderscheiden.

Mary stond op de oprit met Davie en pa porde hem in zijn buik. ‘Zeg dag.’

Davie zwaaide.

‘Zorg goed voor mijn jongen,’ zei pa tegen Mary.

‘Ja, meneer.’ Mary keek pa niet aan wanneer ze sprak.

We stapten allemaal in de auto. Mam en Stell Ann gingen voorin zitten. Davie zat in zijn linnen babyzitje tussen hen in. Puddin en ik namen achterin plaats net als Mary, die achter de bestuurdersstoel kwam te zitten. Ze was lang en zat rechtop, haar donkere gezicht nu al bezweet. Ze gaf me een klopje op mijn knie om me te laten weten dat ze het leuk vond dat ze naast me zat.

Mams haar was gekruld en hing los over haar schouders. Het vlamde afwisselend rood en goud in het zonlicht. Ze gaf mij haar zonnehoed, sjaal en handschoenen, om op de hoedenplank te leggen. ‘Vouw mijn handschoenen op, leg ze onder mijn hoed en leg mijn sjaal erbovenop.’ Ze keek in de achteruitkijkspiegel om te zien of ik deed wat ze me opdroeg.

Ze startte de auto. ‘Is iedereen er klaar voor?’

‘Ja, mieters,’ zei ik. Stell snoof. Ze was zestien, zat bij de jeugdvereniging en was tot geloof gekomen, en nu voelde ze zich te goed voor populaire taal.

Pa boog voorover om mam door het autoraampje een kus op haar wang te geven. ‘Ik zie je bij Pawleys, goed?’ Mam draaide zich op dat moment net weg om haar tas opzij te

schuiven en zijn kus kwam op haar schouder terecht. ‘Hou de auto op de weg,’ zei hij.

Ze zette de auto in zijn achterruit. Zou ze zijn kus gevoeld hebben?

Pa zwaaide vanuit de garage en zag er nu al eenzaam uit. Ik herinnerde me wat hij tegen oom Stamos, zijn oudere broer had gezegd. ‘Als ze weg zijn, ga ik elk middag golfen en bezat ik me wanneer ik maar wil.’ Ik vroeg me af hoe hij zich zou voelen als hij thuiskwam in een stil huis, niemand aan de telefoon, geen avondeten in de oven. Niemand om tegen te schreeuwen als hij boos werd.

Mam draaide de Queens Road West op. De hoge eiken langs de weg vormden een schemerige groene tunnel. ‘Ik hoop dat niet druk is op de weg naar de snelweg toe.’

We reden Charlotte uit en passeerden het gemeentelijke zwembad. Ik zag dat Richard Dennis van de nieuwe hoge duikplank wilde springen en dat een andere jongen vanaf de lage duikplank een bommetje maakte. Niemand kon beter duiken dan Richard. Als ik hem weer eens zou tegenkomen, zou ik vragen of hij mij les wilde geven.

Toen pa en oom Sam de opdracht kregen om die duikplanken te bouwen, hadden ze zich wekenlang over ontwerptekeningen gebogen die over de eettafel uitgespreid lagen. Op elke bladzijde stond een rechthoek met daarin WATTS CONCRETE FABRICATIONS, INC., en daaronder: GEMEENTELIJK ZWEMBAD CHARLOTTE, en daaronder: BASIS VOOR DUKPLANK VAN DRIE METER. BASIS VOOR DUKPLANK VAN ÉÉN METER.

Pa liet me zien hoe ik die tekeningen moest lezen. ‘Let altijd op de schaalverdeling. Een centimeter kan overeenkomen met tien centimeter, of met een meter.’ Hij streek de papieren glad, zodat ze niet zouden opkrullen. ‘Als je de schaalverdeling niet weet, kun je de tekening niet goed lezen.’

Hij vond het leuk om me dingen te leren. Toen ik zes was, gaf hij me een gereedschapskist voor kinderen, met geverfd

houten gereedschap. Mam vond het belachelijk. ‘Dat is voor jongens,’ zei ze.

‘Ik heb geen jongens,’ had pa gezegd. ‘Nog niet.’ Hij gaf haar een tik tegen haar billen. ‘En meisjes moeten met een hamer leren omgaan.’

Als pa hulp nodig had, pakte ik mijn gereedschapskist en rende naar hem toe, maar hij had mijn hulp al heel lang niet meer gevraagd. Dertien was te oud voor namaakgereedschap.

Puddin zat naast me te wiebelen. ‘Ik wil voorin zitten als we in Florida aankomen, dan kan ik als eerste de zee zien.’

‘Dat is morgenmiddag pas,’ vertelde ik haar.

Ze legde haar hoofd tegen mijn schouder. ‘Ik kan niet wachten.’ Toen ging ze weer rechtop zitten. ‘Wil je mijn vlechtjes zo doen dat ik er Hollands uitzie?’ Ze draaide haar rug naar me toe en ik knoopte haar dunne vlechtjes vast boven op haar hoofd. Ze had dun haar en ik wist dat het niet zou blijven zitten.

‘Zie ik er nu Hollands uit?’

‘Je ziet eruit als Puddin met haar vlechtjes op haar hoofd.’ Zijdeachtige blonde lokjes vielen achter haar oren.

Davie begon te zeuren en mam vroeg Stell om zijn luier te controleren. Hij was bijna twee, maar nog niet helemaal zindelijk, dus had mam hem voor deze reis een luier omgedaan. Stell tilde hem van de autostoel en vroeg: ‘Mag ik ook nog een keer rijden?’

‘Ja.’

‘Er is niks mis met zijn luier. Neem jij hem even, Mary?’ Ze hielp Davie om naar achteren te klimmen. Mary pakte hem vast en hij strekte lachend zijn armpjes naar haar uit.

‘Wanneer?’ vroeg Stell aan mam.

‘Als we bij oom Taylor zijn, maar niet op de snelweg. Nog niet.’

‘Ik heb mijn rijbewijs.’ Stell probeerde hoever ze kon gaan, maar mam gaf geen antwoord.

We zouden eerst naar Pensacola in Florida gaan, naar mams broer, Taylor Bentley, die was gescheiden. De foto van zijn diploma-uitreiking hing in een koperen lijstje aan de muur in onze woonkamer. Die foto was genomen toen hij 21 was. In zijn witte uniform en met zijn hoed onder zijn arm zag hij er knap uit. Toen hij tante Lily eruit schopte, oordeelde de rechter dat hun dochter bij oom Taylor zou blijven wonen. Ik hoorde mam het nog aan de telefoon zeggen: 'Lily Bentley is een slet.' Het laatste woord maakte me nieuwsgierig, dus zocht ik het op in mijn woordenboek en trok daarna de conclusie dat tante Lily waarschijnlijk een affaire had gehad, wat nog meer vragen bij me opriep.

Vroeg in de middag aten we in de auto boterhammen met kaas en stopten kort bij een Esso-tankstation ten westen van Columbia om wat te drinken. Ik hield mijn hand zo lang in het ijs van de koelbox dat hij rood was toen ik er ten slotte een flesje cola uit haalde. Ik ging in de zon staan en sloeg de cola achterover, hoewel mam zei dat ik maar één flesje zou krijgen en er dus zuinig mee moest doen.

Ik keek rond om te zien waar Mary was en zag toen dat ze de deur van een bijgebouwtje achter het tankstation uit kwam. Ze pakte zakdoekjes uit haar zak en droogde haar handen. Ik ging naar haar toe en vroeg: 'Kom je ook wat drinken?'

Ze schudde haar hoofd. 'Ik weet niet wanneer we weer een wc tegenkomen.'

Stell kwam aanlopen en tikte tegen haar blikje cola. 'Wil je een spelletje doen?'

'Goed. Wacht even.' Ik dronk snel mijn cola op en liet een boer.

'Netjes hoor. Doe dat ook maar als je een leuke jongen tegenkomt.'

'Ik ben er klaar voor. Eén, twee, drie!'

We draaiden onze flesjes om, om te kijken waar ze gemaakt waren. 'Charlotte! Ik win!' Ik vond het geweldig om van Stell te winnen.

‘Atlanta,’ zei ze. ‘Je hebt verloren.’

Ik riep naar mam, die met een flesje cola in haar hand bij de koelbox stond. ‘Wat is verder weg, Charlotte of Atlanta?’

‘Atlanta. Waarom?’

Stell hield haar hand op en ik gooide er een kwartje op. Ze grijnsde.

Een oude man iets verderop haalde de dop van zijn flesje drinken en hield het omhoog alsof hij wilde meedoen. Hij keek naar de bodem van zijn flesje Seven-Up, waar een luchtbel was gevangen in het dikke groene glas. Het schitterde in de zon. ‘Wie deze heeft geblazen, had zeker de hik,’ zei hij schor. Toen we in de auto stapten, vertelde ik aan iedereen wat hij had gezegd en hoe gek hij klonk. Alleen Mary lachte.

We gingen weer op pad. Puddin kroop weg onder de veren kussens die we hadden meegenomen. Ze rolde zich op tot een balletje, zodat alleen haar sandalen nog te zien waren. Ze had een hekel aan de airconditioning. Dat kwam vast omdat ze mager was en niet genoeg vlees op haar botten had om zich warm te houden.

Ik hield altijd een oogje op Puddin, want voor je het wist, was ze verdwenen. Een poos geleden, tijdens een uitstapje naar de bergen, hadden we haar per ongeluk bij een tankstation achtergelaten. Dertig kilometer verderop ontdekten we het pas. Ik was de enige die merkte hoe vaak ze zich verstopte. Mam maakte zich er niet druk om. ‘Ze is nog maar vijf. Ze is nog maar zes. Ze is nog maar zeven.’

De lucht boven de snelweg trilde van de hitte en de reis was lang en saai, ondanks dat mam ons op dingen wees zoals de grens met Georgia en perzikkbomen vol vruchten. We speelden het spelletje alfabet tot we bijna bij de Z waren. Mary fluis-terde ‘ijs’ voor mijn Y. Stell zei dat dat niet eerlijk was, omdat het geen ypsilon was en mam wilde niet zeggen wie er gelijk had, dus we stopten ermee.

In het dorpje Toccoa zag ik in sommige voortuinen borden staan waarop stond: GESCEIDEN MAAR GELIJK IS GOED VOOR IEDEREEN en ER IS NIKS MIS MET RASSENSCHEIDING.

‘Mam, wat betekenen die borden?’

‘Dat heeft te maken met dat zootje in Washington.’ Ze keek even naar Mary in de achteruitkijkspiegel. ‘Maak je er maar niet te druk om, in Charlotte zal het er vast niet zo aan toegaan.’

‘Hoe zal het er daar niet aan toegaan?’

‘Stil. Ik wil niet praten.’

Mary pakte mijn hand vast. Ik keek naar onze verstrengelde vingers – die van mij slank, glad en wit, die van haar bruin, met brede knokkels en vereelt. Aan haar linkerhand, die in haar schoot rustte, droeg ze een gouden ring. We praatten niet veel tijdens de reis en ze zei bijna niets behalve: ‘Ja, mevrouw’ of: ‘Nee, mevrouw’ of: ‘Jullie moeten allemaal stil zijn tot jullie mama ons weer naar de snelweg heeft gebracht.’ Zij en mam hadden elkaar al een hele tijd niet veel te zeggen.

We probeerden om de beurt Davie bezig te houden. Hij viel op mijn schoot in slaap, met zijn hoofd tegen mijn borst, en ik vond het niet erg dat hij op mijn T-shirt kwijlde.

Ten zuiden van Atlanta zei mam: ‘We komen morgenmiddag aan bij Taylors huis.’ Ze klonk opgewonden. Ze vertelde ons over een dorpje in de buurt dat Warm Springs heette. ‘Toen president Roosevelt polio had, ging hij daarheen en overleed toen Stell en Jubie klein waren. Ik ging met jullie naar het treinstation in Charlotte en we hebben de begrafenisstoet gezien.’

Ik had iets belangrijks meegemaakt, maar ik wist er niks meer van.

‘Meisjes, Taylor en Sarah kunnen bijna niet wachten jullie weer te zien.’ Mam wilde zeker graag wat zeggen, want doorgaans had ze geen goed woord over voor haar nicht, die ze een keer een aanstelster had genoemd. Maar Sarah was mijn

enige nichtje en ze was niet bijzonder gek op Stell, dus ik was blij haar weer te zien. In haar laatste brief had ze geschreven dat we samen zouden gaan zonnebaden als ik er was. Ze rept nooit met enig woord over het feit dat haar moeder weg was, en ik wist niet of ik ernaar moest vragen. Ik herinnerde me tante Lily als een exotisch type, met dik bruin haar tot op haar schouders, roze teennagels en zilveren pumps met hoge hakken. Ze was de enige moeder die ik kende die haar dochter naar een filmster had vernoemd – Sarah Dolores. Mam zei dat ze dat had gedaan omdat mensen tegen Lily zeiden dat ze op Dolores de Rio leek. Ik vroeg me af hoe Sarah het vond om bij haar vader te wonen. Ik kon me niet voorstellen dat pa ons avondeten zou klaarmaken, dat hij iets zou zeggen van de kleren die we naar school wilden aantrekken, of dat hij een boodschappenlijstje zou maken. Misschien had oom Taylor een hulp aangenomen om die dingen te doen.

Rond half zeven begon mijn maag te knorren. Mam zei tegen Stell dat ze de papieren zak die onder haar stoel lag, moest pakken. ‘Er zitten crackers in, een pakje sap voor iedereen en appels. Zo houden we het nog wel even uit. Ik wil de avondspits vermijden.’

Het was al na achten toen we eindelijk stopten. De bomen wierpen lange schaduwen over de weg. We reden het parkeerterrein van een restaurant op en mam bekeek zichzelf in de achteruitkijkspiegel. ‘Jubie, schuif op, zodat Mary Davie kan verschonen.’

Davie spartelde tegen toen Mary hem neerlegde. ‘We gaan wat eten voor je halen,’ suste ze. ‘Niet huilen, jochie.’

Mam werkte haar lippenstift bij en poederde haar neus.

Ik had het gevoel dat ik al een eeuwigheid had gezeten. Ondanks de airconditioning zaten mijn bovenbenen aan de autostoel vastgeplakt waardoor de striemen prikten. Ik nam me voor om nooit meer in het midden te gaan zitten, met mijn benen aan weerszijden van de middenconsole. Mam had al

vaak gezegd dat ik meer beenruimte nodig had dan de meeste volwassen mannen. Stell had haar glamour, ik mijn lengte.

Mam pakte Davie van Mary over. ‘Is er iets wat je graag wilt eten?’

‘Nee, mevrouw, het maakt niet uit. Ik zou wel graag gebruik willen maken van het toilet voor de keukenhulp.’

‘Dat zal vast geen probleem zijn.’ Mary ging weer in de auto zitten. Ik keek over mijn schouder achterom en zwaaide naar haar toen we het restaurant in liepen, mam voorop, met Davie op haar arm. Ze ging bij de kassa staan en keek rond tot een serveerster riep: ‘Zoeken jullie maar een tafel!’

De mannen in het restaurant draaiden zich om en keken naar mam, maar ze wandelde gewoon rechtstreeks naar de tafel die ze op het oog had, alsof ze de koningin van Engeland was. Ik vond het gek dat ze zich altijd opdofte voor we de auto uit gingen, maar niet genoot van de aandacht die ze kreeg. Tante Rita zei dat het niet eerlijk was dat een vrouw met vier kinderen nog steeds zo knap was.

We zaten aan een groene kunststof tafel bij het raam, met zicht op het parkeerterrein waar Mary wachtte. Wanneer we thuis soms uit eten gingen, bestelde mam of pa voor ons. Dit keer zei mam: ‘We zijn op vakantie. Je mag bestellen wat je wilt.’

Stell zei meteen: ‘Ik wil graag een salade met honing-mosterddressing, groene bonen, gekonfijte worteltjes en een gepofte aardappel met extra boter.’

Ik las het hele menu voordat ik de spaghetti met gehaktballetjes koos. Mama maakte dat thuis bijna nooit en het klonk heerlijk, maar ik kreeg een bord vol oranje, stroperige rommel die eruitzag alsof het uit blik kwam. Stells eten daarentegen rook verrukkelijk. Net als mams varkenslapje dat ze met lange tanden zat te eten. Terwijl ik op de kleffe gehaktballetjes kauwde, hoorde ik een portier dichtslaan. Ik keek door het raam naar buiten en zag eerst mijn eigen reflectie. Vervolgens

zag ik Mary die bij de auto stond en zich uitrekte, haar armen boven haar hoofd. Ik was blij dat mam gebraden kip voor haar had besteld en niet de spaghetti met gehaktballetjes.

Voordat we vertrokken, gaf de serveerster ons een vette, papieren zak. ‘Hier is het eten voor jullie hulp. De baas zegt dat ze de wc naast de keuken mag gebruiken.’

Toen we bij de grens van het plaatsje Wickens, Georgia aankwamen, zagen we een bord:

NEGERS

HOU JE AAN DE AVONDKLOK!

ALLEEN BLANKEN

NA ZONSONDERGANG!

Pa zou zo’n bord goedkeuren, maar ik hoopte dat Mary het niet had gezien. Ze had haar ogen dicht en zat achterovergeleund in de auto.

Mam stopte bij een motel en vroeg me om met haar mee te gaan om te kijken of er kamers vrij waren. We liepen langs een standbeeld in het gras, een zwarte bediende met een grijns op zijn gezicht, met stralend witte tanden. Mam zei tegen de man bij de receptie: ‘Ik heb vier kinderen, één van hen is nog een baby en ik heb mijn hulp bij me. We vinden het niet erg om een kamer met haar te delen, maar ze heeft wel een eigen bed nodig.’

‘Je moet je kinderen niet bij haar laten slapen.’ De man legde zijn hand op mams arm. Zij trok haar arm weg. Hij fronste. ‘Er is in het centrum een hotel voor nikkers waar ze kan overnachten, daarna kunnen jullie terugkomen.’

Mam deinsde achteruit. Ze gebruikte dat woord nooit. Ze zei zwarte of neger en pa beschuldigde haar er altijd van dat ze dingen graag afzwakte.

‘Nou?’ zei de man.

‘Ik laat haar niet alleen ergens overnachten.’ Mam sprak zacht en scherp. Ze liep bij de receptie vandaan en trok mij met zich mee.

Gelukkig vonden we een plaats waar Mary wel mocht overnachten, het Sleep Inn Motel. De man die het runde, liep met mam naar buiten en wees naar een hok achter zijn kantoor. Hij keek naar Mary die bij onze auto stond. ‘Is dat je hulp?’

‘Ja.’

Hij veegde zijn mond af. ‘Ze mag zichzelf binnenlaten.’

Zodra we in onze kamer waren, belde mam oom Taylor. ‘Hallo! We zijn in Wickens in Georgia, ten zuiden van Atlanta. Het gaat goed.’ Toen: ‘Hm-mm. Nee, geen probleem. We hebben een plek gevonden waar ze mocht blijven.’ Mam luisterde en zei: ‘Ik kan nu niet met hem praten.’ Bedoelde ze pa? Ze luisterde weer even en zei toen: ‘We zien jullie morgen. Ik kan niet wachten.’

Nadat ik mijn pyjama had aangetrokken, besloot ik even te kijken of alles goed was met Mary. Het was ontzettend warm, maar ik moest van mam haar badjas dragen, omdat dat netjes was. Toen ik voor het hok stond, voelde ik me opeens een beetje verlegen. Als mam en pa weg waren, bleef Mary bij ons. Ze overnachtte dan in ons huis en dan kon ik gewoon de achterkamer binnenlopen waar ze op de slaapbank sliep. Ik klopte zachtjes.

Mary riep: ‘Kom binnen, Jubie.’

Achter de deur bevond zich een kleine kamer. Het peertje aan het plafond gaf niet veel licht. Het raam stond open, maar de kamer was benauwd en warm, en het rook er naar stof en zeep. Mary zat op de enige stoel die het hok rijk was, een met een houten rugleuning zoals we thuis in de keuken ook hadden, maar een van de poten was korter dan de andere, waardoor ze een beetje scheef zat. Op haar schoot lag een versleten bijbel.

‘Hoe wist je dat ik het was?’

‘Wie brengt me anders zo laat op de avond nog een bezoekje?’

‘Het had ook een meneer kunnen zijn die bij je langskwam.’

‘Had gekund, ja.’

Ze droeg een blauwe badjas en witte, badstoffen pantoffels, en had de kammen uit haar roodbruine krullen gehaald. Ik had mam horen zeggen dat Mary haar haar met henna kleurde en ik vond het leuk dat Mary daar ijdel genoeg voor was.

Ze wees naar het bed. ‘Ga zitten, meisje.’

Ik ging zitten en moest mezelf aan het voeteneinde vastgrijpen om niet achterover te vallen.

Mary vroeg: ‘Heb je nog nooit op een strobed gezeten?’

Ik probeerde overeind te komen, maar het bed trok me naar beneden. Ik schoof opzij, ging met mijn rug tegen het hoofdeinde zitten en liet mijn linkerbeen naast het bed bungelen. ‘Hoe kun je hier nou in slapen?’

‘Inderdaad, je zegt het goed, je slaapt erin, niet erop.’

‘Wat is dat gekraak?’

‘Er zitten touwen onder, geen veren zoals jij gewend bent.’

‘Dat zou me uit mijn slaap houden.’ Ik sloeg naar een mug die bij mijn oor zoemde.

‘Gaat het, Jubie?’

‘Ja, behalve dat we allemaal in één kamer slapen met al onze spullen, en dat jij een hele kamer voor jezelf alleen hebt.’

‘Soms is het een voordeel om zwart te zijn.’ Ze wipte op de scheve stoel.

Ik stak mijn teen door een gat in het voddenkleding. ‘Waar is je wc?’

‘Denk je soms dat dit een kasteel voor zwarten is? Iets verderop in het veld is een schuurtje, met een lampetkan en een schaal.’

‘Zit daar water in?’

‘Van de eigenaar van het motel mocht ik de lampetkan vullen bij de buitenkraan. Ik had het slechter kunnen treffen.’

‘Deze kamer heeft een fijne ambiance.’ Ik struikelde over het woord. Ik had het nog niet eerder hardop uitgesproken.

‘Weer een nieuw woord, hè? Wat betekent het?’

‘Dat je kamer een prettige sfeer heeft.’ Ik worstelde om uit het bed te komen. ‘Is dat een familiebijbel?’

‘Hij was van mijn oma. Onze geboortedata staan erin.’

‘Mag ik hem zien?’

Mary sloeg de bijbel open en gaf hem aan me. ‘Pas op. Hij is al meer dan zeventig jaar oud.’

Ik hield het boek voorzichtig vast. Ik zag geboortedata, overlijdensdata, huwelijksdata en doopdata in veel verschillende handschriften. De data in Mary’s bijbel gingen veel verder terug dan de data die Stell in onze bijbel had geschreven. Zachtjes las ik een regel voor: ‘Mary Constance Culpepper, geboren op 20 september 1906. Getrouwd met Pharr Lincoln Luther, 18 mei 1925.’

‘Dat ben jij.’

‘Ja. Ik ben bijna jarig. Dan word ik 48.’

Ik had nog nooit over haar leeftijd nagedacht. Haar karamelbruine huid was glad. ‘Ik wist niet dat je zo oud was.’

Ze gooide haar hoofd in haar nek en lachte, waardoor haar gouden voortand te zien was. ‘Ik ga je steeds leuker vinden, June Bentley Watts, steeds leuker.’

Ik keek weer in de bijbel. ‘Je man kwam toch om bij een ongeluk?’

‘Ja, hij was ’s avonds onderweg naar huis. De dokter zei dat het zijn hart was.’

‘Een hartaanval terwijl hij autoreed?’

‘We weten het niet zeker.’

‘Is dat je trouwring?’ Ik wees naar haar linkerhand.

Ze knikte. ‘Pharr heeft onze initialen en trouwdatum erin laten graveren.’

Ik raakte de volgende bladzijde van de bijbel aan. ‘Heb je twee broers en een zus?’

‘Voor zover ik weet heb ik nu nog maar één broer over. Mijn zus overleed bij de geboorte van haar vierde kind. En we hebben al twintig jaar niks gehoord van mijn kleine broertje; ik denk dat hij niet meer leeft.’ Ik kon me niet voorstellen dat ik niet zou weten wat er zou zijn gebeurd met Stell, Puddin of Davie.

‘Jij bent ook het tweede kind, net als ik.’

‘Klopt. Mijn moeder kreeg twee doodgeboren kinderen voor mijn zus werd geboren, maar zij tellen niet echt mee, denk ik.’

Ik gaf haar de bijbel terug. ‘Ik kan maar beter gaan, dan kan iedereen gaan slapen.’ Ik raakte haar schouder even aan. ‘Welterusten, Mary. Doe de deur achter me op slot.’ Ik klonk als mam.

‘Er zit geen slot op de deur. Als het wel zo was, zou ik het doen.’ Ze had de bijbel opengeslagen en ging verder met lezen toen ik wegging.

In onze kamer sliep iedereen, behalve mam. De badkamerdeur stond open en ze poetste haar tanden. Ze had haar haar in een staartje gebonden om ervoor te zorgen dat het niet in de crème op haar gezicht zou komen. Haar huid glinsterde in het licht boven de wasbak en ze keek naar me in de spiegel. Met haar tandprothese in haar linkerhand poetste ze met haar rechterhand haar tanden en ze had schuim in haar mond. Ze spoelde en spuugde. ‘Ga naar bed, Jubie, wees stil,’ sliste ze door het gat waar haar voortand had gezeten. Stell had me verteld dat pa die eruit had geslagen. Mam praatte er nooit over. ‘Moet je nog plassen voor je gaat slapen?’

‘Nee, mam.’ Ik hing haar badjas over het voeteneind van haar bed en treuzelde nog even. Ik probeerde niet naar haar te kijken, maar ik zag haar niet vaak zonder haar tand.

‘Wat is er?’ vroeg mam, met haar tandprothese weer op zijn plek.

‘Mary heeft geen wc, maar moet naar een schuurtje met een lampetkan en schaal zoals tante Rita in haar woonkamer heeft, alleen die in Mary’s schuurtje is om te gebruiken.’

‘Ik heb voor haar hok meer betaald dan voor deze kamer en er is niks mis mee. Ga nu naar bed.’ Ik kroop naast Stell onder de dekens en mam deed het licht uit.

In het donker luisterde ik naar de ademhaling van mijn familie. Iemand snurkte, Puddin, of misschien mam. In de verte hoorde ik een hond blaffen en ik vroeg me af of Mary het ook hoorde.

Op een zinderend hete dag in augustus 1954 gaat Jubie Watts voor het eerst met vakantie. Vanuit North Carolina rijdt het hele gezin in een volgepakte auto naar Florida, samen met de zwarte hulp Mary. Zo lang als de 13-jarige Jubie zich kan herinneren is Mary er; om schoon te maken, om te koken, om Jubie te kalmeren na een woede-uitbarsting van haar vader, om haar te troosten als haar moeder onbereikbaar is.

Hoe verder ze in het zuiden komen, hoe meer verbodsborden voor zwarte mensen ze tegenkomen. Jubie beseft met een schok dat die ook voor Mary gelden. Als ze onverwachts stranden met hun auto, volgt er een afschuwelijke confrontatie met de plaatselijke bewoners. Jubie moet onder ogen zien dat niet alleen de wereld om haar heen een verschrikkelijk oord kan zijn, maar dat ook haar ouders daarin geen verschil willen maken. Dan neemt Jubie de moedigste beslissing van haar leven.

Het verhaal van Jubie Watts, die opgroeit in een tijd die broeit van spanning en verandering, is tegelijk een universeel verhaal over liefde, hoop en moed.

Anna Jean Mayhew groeide op in zuiden van de Verenigde Staten, in een tijd dat de rassenscheiding nog volop aan de orde was. Ze was hoofdredacteur van twee tijdschriften en eigenaar van een persbureau. *Augustusgras* is haar debuutroman.

